

**DEBRECENI REFORMÁTUS HITTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖLCSEY FERENC TANÍTÓKÉPZÉSI INTÉZET**

SZAKJELENTÉS

Tanító szak

Készítette: Dr. Kenyhercz Róbert

a tanító szak szakfelelőse, főiskolai docens

(Pinczésné dr. Palásthy Ildikó korábbi szakfelelős
2018/2019-es és 2019/2020-as tanévre vonatkozó
jelentésének a felhasználásával és kiegészítésével)

2022.

1. Bevezetés

A Debreceni Református Hittudományi Egyetemen – a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola jogutódjaként – működő tanítóképzés célja a jövő tanítóinak elméleti és gyakorlati felkészítése az általános iskola 1–4. osztályában valamennyi, az 1–6. osztályban pedig legalább egy választott műveltségi terület s a kapcsolódó tantárgyak oktatására, valamint a 6–12 éves tanulók személyiségének és közösségeinek fejlesztésére. A tanító alapképzési szakon a képzési idő 8 félév. Az intézmény egyaránt hirdet nappali és esti tagozatos képzéseket, valamint kiegészítő műveltségterületi képzéseket esti munkarendben.

A mostani szakjelentés a Covid19-világjárvány miatti rendkívüli oktatási helyzet következtében kivételesen nem két, hanem három tanévre vonatkozóan készült el. Így a 2018/2019-es és a 2019/2020-as tanév mellett a 2020/2021-es tanév adatait is tartalmazza. A szakjelentésben felhasznált adatokat a DRHE Rektori Hivatala és a Tanulmányi Osztálya bocsátotta rendelkezésemre, illetve felhasználtam Pinczésné dr. Palásthy Ildikó korábbi szakfelelős időszakos jelentését, valamint a DRHE *Orando et laborando* c. évkönyvének az adatait is. Az ezektől eltérő forrásokat lábjegyzetben jelzem.

Az intézmény munkáját a vizsgált időszakban 7 tanszék 24, többségében főállású oktatója látta el. A tanító szakos hallgatók gyakorlati képzésének a helye elsődlegesen továbbra is a Kölcsey Ferenc Református Gyakorló Általános Iskola volt.

2. A hallgatói létszámadatok alakulása

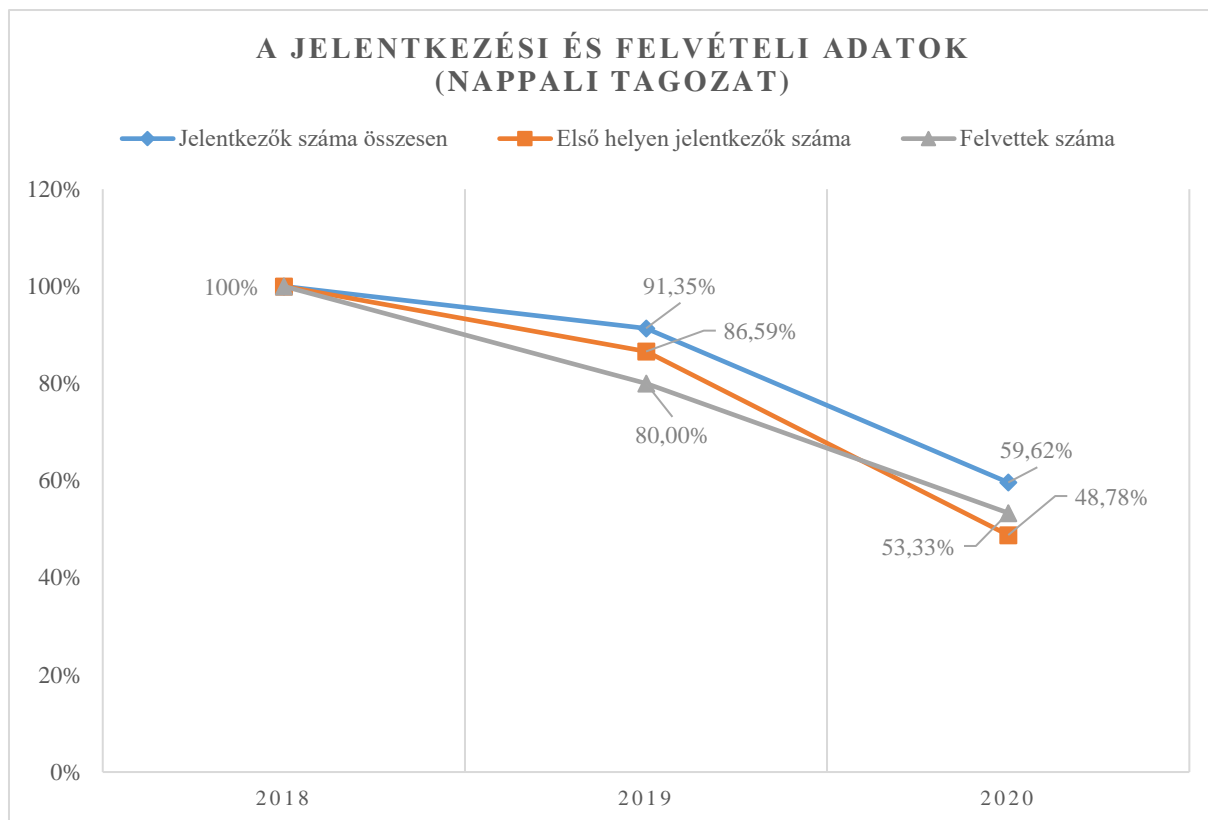
2.1. Nappali tagozat

A szakjelentésben tárgyalt tanévekre vonatkozóan a következő adatok állnak rendelkezésre az intézménybe nappali tagozatra jelentkezett és felvett hallgatók arányait illetően:

Tanító szak nappali tagozat			
	Jelentkezők száma összesen	Első helyen jelentkezők száma	Felvettek száma
2018/2019	208	82	60
2019/2020	190	71	48
2020/2021	124	40	32

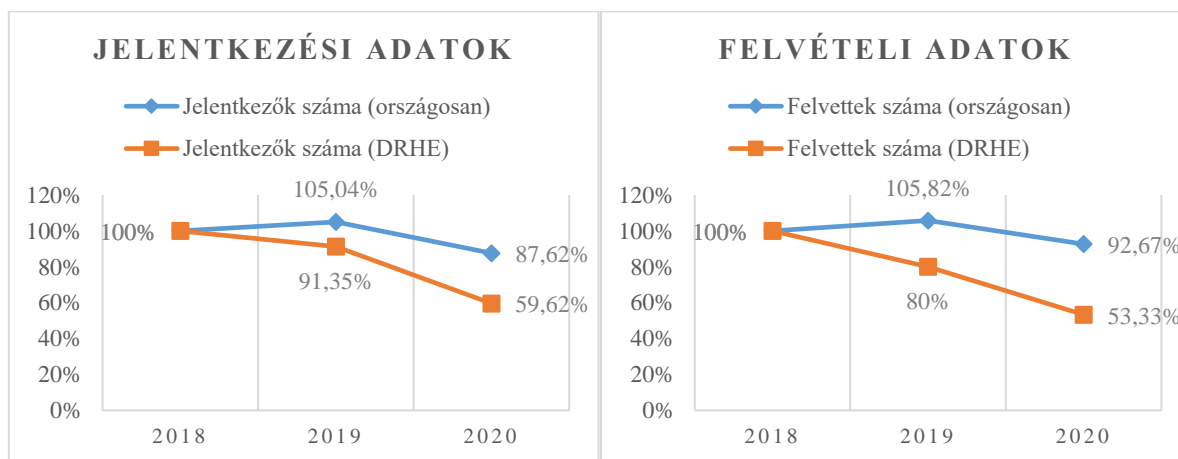
1. táblázat

Három tanév adatai alapján természetesen messzemenő következtetéseket nem lehet levonni, ugyanakkor a fenti adatsor már első ránézésre is egyértelmű és jelentős mértékű létszámcsökkenést mutat. A jelentkezők aránya a 2018/2019-es tanévhez képest 2019/2020-ra 91,35%-ra, a 2020/2021-es tanévre pedig egészen 59,62%-ra csökkent. Ugyanez az arány az első helyen jelentkezők esetében még markánsabb csökkenést mutat: 86,59%, illetve 48,78%. A felvett hallgatók száma is előbb 80%-ra, majd a következő évben 53,33%-ra csökkent a vizsgált időszak elejéhez képest. A fenti számok alapján bizakodásra okot egyedül a felvett hallgatók arányának az utolsó tanévre vonatkozó elmozdulása ad, ami mértékében nem követi az intézménybe jelentkezők számának a csökkenését (l. 1. ábra).

1. ábra

Ugyanakkor érdemes a fenti adatokat nem önmagukban, hanem az országos létszámadatokkal összefüggésben is megvizsgálni. A tárgyalt tanévekre vonatkozóan az alábbi két ábra a teljes magyar felsőoktatásba jelentkezők számának az alakulását, illetve a felvett hallgatók arányának a változását mutatja a DRHE tanítóképzési intézetének adataival összevetve:¹

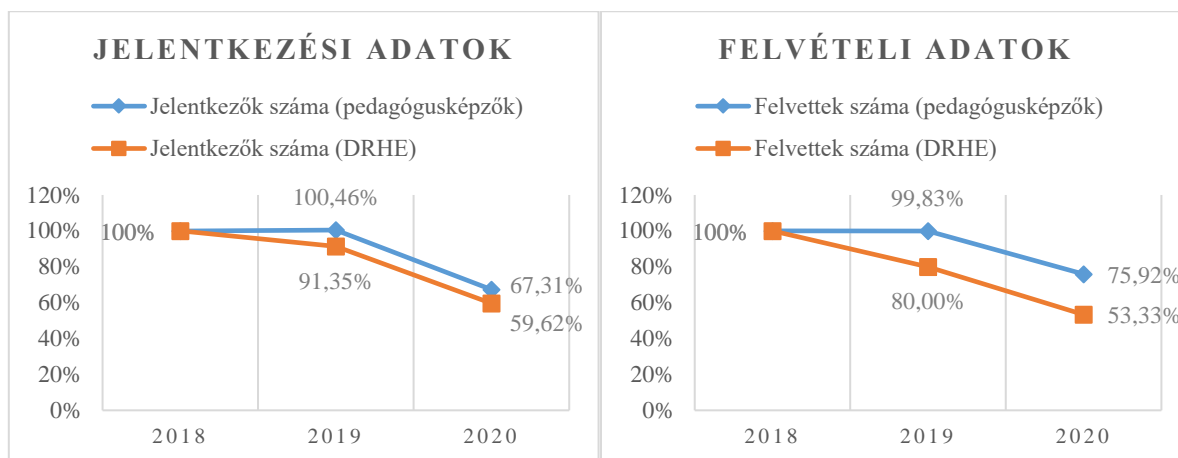

2. és 3. ábra

A fenti összehasonlítás egyértelműen arra utal, hogy a vizsgált időszakban mind a jelentkezési adatokban, mind pedig a felvett hallgatók számában jelentős mértékű s növekvő arányú csökkenés mutatkozik meg intézményünkben az országos mintához képest. A fenti két statisztika

¹ Az országos adatok forrása a felvi.hu összesítése. Az országos számokból a pontosabb összevethetőség érdekében mindkét esetben kivontam a DRHE létszámait.

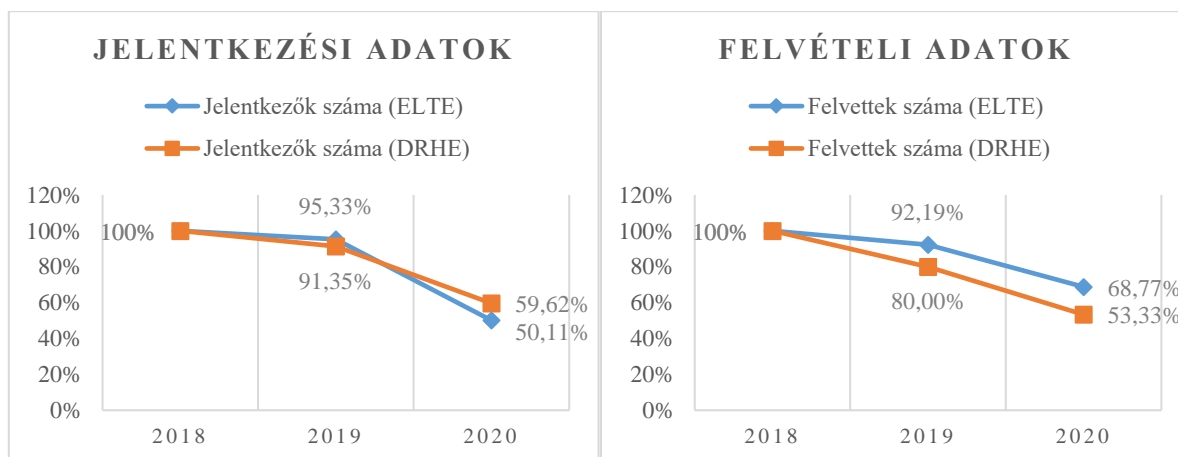
azonban némiképp kiemeli intézményünket a sajátos képzési kontextusából, hiszen a tanítóképzésre jelentkező hallgatók arányát a felsőoktatási képzés teljes palettájának átlagával méri össze. Éppen ezért ugyanezt az összevetést elkészítettem kifejezetten a pedagógusképző intézmények adatai alapján is:²

3. és 4. ábra

Ebben az összehasonlításban már jobban kitűnik, hogy a hároméves negatív tendencia nem pusztán a mi intézményünk esetében mutat drasztikus mértékű létszámcsökkenést, hanem lényegében azonos irányokat lehet megfigyelni a pedagógusképzés országos létszámadatainak az esetében is.

Végezetül az ország vezető tanítóképzőjével, az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának az adataira is érdemes egy pillantást vetnünk a DRHE-vel való összevetésben:³

5. és 6. ábra

Ebből a két ábrából ugyanis azt is láthatjuk, hogy a jelentkezési adatok szempontjából a 2020-as mélypont kevésbé érintette a mi intézményünket, igaz, a felvett hallgatói létszámot meghatározó algoritmus alapján az ELTE ebből a helyzetből mégis kevesebb veszteséggel került ki, mint a DRHE.

² Az országos adatok forrása a felvi.hu összesítése. Az országos számokból a pontosabb összevethetőség érdekében itt is mindkét esetben kivontam a DRHE létszámait.

³ Az ELTE-re vonatkozó adatok forrása a felvi.hu összesítése.

A bemutatott statisztikák alapján azt gondolom, hogy az intézményünkbe jelentkező és felvételt nyert hallgatók számának a csökkenése mögött – különösen a pedagógusképző intézményekkel és az ELTE tanítóképző karával való összevetés alapján – nem kizárólag és nem elsősorban az intézményi stratégia hibáit kell látnunk, hiszen a felsőoktatási létszámok eleve általános csökkenést mutatnak, de ezen belül a pedagógusképző intézetek különösen is nagyarányú visszaesést éltek meg a vizsgált időszakban a hallgatói létszámok tekintetében. Az okokat azonban csakis társadalmi összefüggéseiben lehet megérteni. Alaposabb vizsgálatokat igényelne ezen tényezők részletes feltárása, ugyanakkor olyan külső tényezők hatásával vélhetően számolnunk kell, amelyek többek között a tanítói pálya perspektívájával, illetve a világjárvány rövidtávú hatásaival lehetnek összefüggésben. Az intézményi fejlesztési tervnek középtávon már mindenképpen szükséges alkalmazkodnia a kialakult helyzethez, s meg kell találnia azokat a lehetőségeket, amelyek kihasználásával csökkenteni lehet a társadalmi folyamatok negatív hatását.

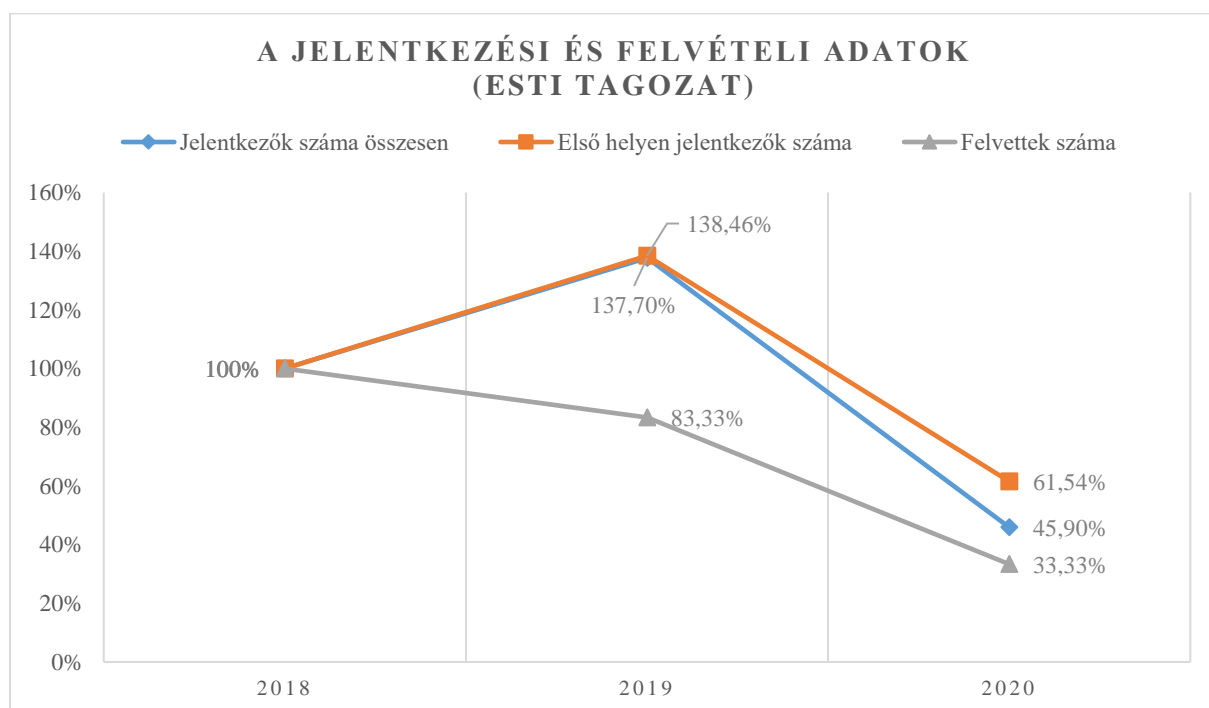
2.2. Esti tagozat

Az esti tagozat jelentkezési és felvételi adatai az alábbiak szerint alakultak a tárgyalt tanévekben:

Tanító szak esti tagozat			
	Jelentkezők száma összesen	Első helyen jelentkezők száma	Felvettek száma
2018/2019	61	26	18
2019/2020	84	36	15
2020/2021	28	16	6

2. táblázat

A fenti adatsor összefüggései százalékos arányokban kifejezve ekképp vizualizálhatók:

7. ábra

Az adatok alapján megállapítható, hogy a 2020-as év mélypontja az esti tagozaton is megmutatkozott, s vélhetően a háttérben meghúzódó okok is hasonlóak, mint a nappali tagozaton.

2.3. Összlétszám és lemorzsolódás

Az előző két részben ismertetett tendenciák mellett a hallgatói létszámadatok a nappali és esti tagozaton a következőképpen foglalhatók össze:

	Nappali tagozat		Esti tagozat	
	Összlétszám	Lemorzsolódás	Összlétszám	Lemorzsolódás
2018/2019	224	9	61	11
2019/2020	208	11	63	12
2020/2021	170	9	59	2

3. táblázat

A tárgyalt három tanévben nappali és esti tagozaton a hallgatók lemorzsolódása a 2015–2017 közötti arányokat mutatja: nappali tagozaton változatlanul 4-5%, esti tagozaton pedig 18-19%. E tekintetben kirívónak tekinthető a 2020/2021-es tanév lemorzsolódási aránya az esti tagozaton, ugyanis ebben a félében mindössze 2 esti tagozatos hallgató szüntette meg hallgatói jogviszonyát. Ennek okát talán az online oktatás keretei adta lehetőségekben lehet megtalálni, ami jóval kevesebb terhet rótt az esti tagozaton jellemzően munka és család mellett tanuló hallgatókra, mint a jelenléti oktatás. Ezen a ponton érdemes megemlíteni, hogy a tanítóképző intézet a 2020/2021-es tanév tapasztalatait követően kísérleti jelleggel bevezette, hogy esti tagozaton a hagyományos keretek között induló félévekben is az órák egy részét online formában tartja meg. A lemorzsolódás csökkenése és az online oktatás közti lehetséges összefüggések így vélhetően néhány féléven belül kiderülnek majd.

2.4. Az abszolutóriumot szerzett hallgatók száma

Tanító szakon a szakjelentés tárgyát képező három félévben az alábbiak szerint alakult az abszolutóriumot szerzett hallgatók száma nappali és esti tagozaton:

	Nappali tagozat	Esti tagozat
2018/2019	49	14
2019/2020	52	16
2020/2021	41	20

4. táblázat

A járványügyi intézkedések szigorú betartása mellett a 2020-as és 2021-es záróvizsgák is jelenléti formában kerültek lebonyolításra. 2020-ban a diplomaosztó tanévzáró ünnepség elmaradt, viszont 2021-ben már sor kerülhetett rá.

Az intézményi integrációt követően a nyelvvizsga hiányában ki nem adott oklevelek száma beállt egy viszonylag kiegyenlített szintre, s ez nem mutatott jelentős változást az utóbbi tanévekben sem. Az ebből a szempontból releváns utolsó tanév a 2018/2019-es volt, ahol nappali tagozaton 9, esti tagozaton 7 hallgató nem vehette át oklevelét a nyelvi követelmények teljesí-

tésének hiányában. Mindkét szám arányaiban meglehetősen magasnak mondható: nappali tagozaton ez a hallgatók 18,37%-a, esti tagozaton viszont az 50%-a. Az elmúlt két tanév kormányzati intézkedéseinek köszönhetően enyhült a nyelvvizsgakényszer: a koronavírus-járványhoz kapcsolódóan született 101/2020. (IV.10.) és 350/2021. (VI. 24.) kormányrendelet alapján ugyanis aki 2020., illetve 2021. augusztus 31-ig sikeres záróvizsgát tett, mentesült az oklevél kiadásának előfeltételül előírt nyelvvizsga letételének kötelezettsége alól. Ennek ellenére – a járványhelyzeti intézkedések visszavonásának következtében – intézményi szinten továbbra is megoldásra váró feladatunk a nyelvvizsgával nem rendelkező hallgatók nyelvvizsgához segítése.

3. Hallgatói visszajelzések

3.1. A végzett hallgatók visszajelzései

A végzős tanító szakos hallgatók a záróvizsgán egy kérdőívet töltenek ki, amelyben a képzésükre visszatekintve értékelik az intézmény munkáját. Ezek a felmérések azért bírnak különösen nagy jelentőséggel, mert a kitöltő hallgatók minimum 4 évet eltöltöttek az intézményben, így a képzés egészére van rálátásuk, s az intézményi életet is jól ismerik. A 2019-es, 2020-as és 2021-es felmérések tanulságai a következők:

- A képzés és az intézmény megítélése jellemzően jó a végzős hallgatók körében. Mindhárom évben 90% körül volt azoknak a hallgatóknak az aránya, akik teljes mértékben vagy inkább elégedettek voltak a záróvizsgával, az intézmény infrastruktúrájával, az oktatókkal és a képzés felépítésével. Ebből a szempontból a 2019-es és a 2020-as eredmények lényegében azonos arányokat mutatnak, viszont a 2021-es évben ez az arány minden területen elmozdult az inkább elégedett választól a teljes mértékben elégedett irányába.
- A közösségi életre, a kollégiumra és a hallgatói ügyek intézésére vonatkozóan is csupán egy-egy negatívabb vélemény fogalmazódott meg, így a pozitív értékelések aránya itt is minden területen 90% feletti volt. A három végzős évfolyam tekintetében az előző pontban megfigyelhető tendenciák itt is megmutatkoznak, azaz a 2021-es évfolyam minden területet 5-10 százalékponttal pozitívabban ítélte meg. Megjegyzendő azonban, hogy ez az utóbbi adat nem feltétlenül mutat reális képet, s így nem vethető össze a 2019-ben és 2020-ban végzett hallgatók véleményével, ugyanis a 2021-ben végzett hallgatók 3 félévet is részben vagy egészében online oktatás mellett végeztek el.
- A hallgatók előmenetelére vonatkozó kérdések a fentiekhez hasonlóan pozitív képet mutatnak, s a 2021-es évfolyam ebben a kérdésben is kedvezőbben nyilatkozott.
- A kérdőív következő kérdése a tanítói pálya megítélését járja körül. Itt már jóval változatosabb kép rajzolódott ki mindhárom vizsgált évfolyam esetében. A hallgatók jellemzően a tanítók anyagi és emberi megbecsültségét, illetve a tanítói pálya presztízsét értékelték alacsonyabbra. A tanítók társadalmi hatásának mértékét viszont mindhárom évfolyam magasnak tartotta.
- Fontos összefüggések derülnek ki az álláskeresésre és az elhelyezkedésre vonatkozó adatokból is. Ezek alapján 2019-ben a végzős hallgatók 74,58%-a, 2020-ban 72,88%-a, 2021-ben pedig 75,86%-a szándékozott a végzettségének megfelelő munkakörben elhelyezkedni. Ez a tanítói pályával kapcsolatban az előző pontban megfogalmazott nehézségek fényében mindenképpen utalhat arra, hogy a végzős hallgatóink általában elkötelezettek a hivatásukkal szemben. Különösen érdekes mérőszám, hogy a 2019-ben a

végzős hallgatók 22%-a, 2020-ban 23,72%-a, míg 2021-ben már 27,59%-a már dolgozott a záróvizsga idején. A kérdés ugyan nem korlátozódik a tanítói munkára, ráadásul a rendelkezésekre álló összesítésből az sem derül ki, hogy ebből hány az esti tagozatos hallgató, ugyanakkor általános intézményi tapasztalat, hogy az utóbbi években nőtt azoknak a hallgatóknak a száma, akik már minősítés nélkül, a tanulmányaik mellett elkezdnek tanítani. Ennek háttérében vélhetően az iskolák pedagógushiány következtében előállt nehéz helyzete áll. Erre vonatkozóan érdemes lenne az intézménynek pontosabb méréseket is végeznie, hogy ebben a kérdésben ne csupán a benyomásainkra tudjunk hagyatkozni.

- A végzős hallgatók továbbtanulási hajlandósága jellemzően magas. Leginkább a szakirányú továbbképzésben, szakvizsgás képzésben vagy felsőfokú szakképzésben gondolkodnak a diplomaszerezés után. A vizsgált években végzett hallgatók 45-50%-a szeretne efféle képzésekben részt venni. Ezzel kapcsolatban kiemelhető, hogy az első két évben 11-17% volt azoknak az aránya, akik ezt a DRHE keretein belül képzelték el, s ez az arány 2021-ben 15-21%-ra emelkedett. Ez mindenképpen arra utal, hogy van helye az efféle képzéseknek az intézmény palettáján, s hogy ezek a képzések jó megítéléssel bírnak saját hallgatóink körében is.
- A végzős hallgatók vallásosságára vonatkozó négy kérdés alapján az látszik, hogy nincsenek releváns elmozdulások a vizsgált időszakban. A végzős hallgatók 70-76%-a saját bevallása szerint vallásos, ebből 27-37% az, aki szorosabb egyházi kötődéssel is rendelkezik. A vizsgált három évfolyamban a hallgatók fele református, ugyanakkor a felmérésből nem derül ki, hogy ezek a hallgatók mennyire kötődnek az egyházhoz. Összességében a rendszeren templomba járók aránya 30% körül mozog az összes felekezetet figyelembe véve. A 2021-es évfolyam ebből a szempontból kilóg, itt ugyanis csak a hallgatók 15%-a mondta magát rendszeres templomba járónak. Ebben azonban a világválság hatásai és az egyházak korlátozó intézkedései is nagyban közre játszhatnak. Természetesen mindezeket az arányokat ismét csak össztársadalmi kontextusban lehet helyesen értelmezni. Mindenesetre elmondható, hogy egyházi fenntartású intézményként a hallgatóink jelentős része kapcsolódik valamilyen formában a valláshoz és az egyházhoz, s a fennmaradó rész kapcsán azt is meg lehet fogalmazni, hogy annak ellenére jelentkeznek hozzánk, hogy nem vallásosak, ami intézményünk szakmai jó hírére is utalhat.

3.2 Intézményértékelés

A 2020-ban végzett hallgatói elégedettségi felmérést 188 tanító szakos hallgató töltötte ki. Közülük 143 nappali és 43 esti tagozaton tanult, 2 fő pedig nem válaszolt erre a kérdésre. A válaszai a következőkre világítanak rá:

- A tanító szakos hallgatók az intézményben zajló képzéssel alapvetően elégedettek. 92,39%-uk megfelelő (33,15%) vagy teljes mértékben megfelelőnek (59,24) tartja az itt folyó munka színvonalát. A szak mintatantervét elismerik, ami abból derül ki, hogy a gyakorlat és az elmélet arányát a válaszadók 73,91%-a tartotta megfelelőnek vagy teljes mértékben megfelelőnek. Az pedig a képzés hallgatók számára is nyilvánvaló koherens voltára utal, hogy 52,72%-uk gondolta úgy, hogy az oktatók sikeresen mutatnak rá a tárgyaikon belüli összefüggésekre és a más tárgyakkal való érintkezési pontokra. Az oktatók megítélése nemcsak szakmai szempontból pozitív. A hallgatók 78,80%-a vélte úgy, hogy az oktatók megfelelően vagy teljes mértékben megfelelően kezelik a hallgatói

kéréseket, s a válaszadók 83,33%-a kapott megfelelő szakmai segítséget, amennyiben egy oktatójához fordult. Összességében árukkodó az az adat, miszerint a válaszadó hallgatók 79,33%-a gondolta úgy, hogy ha lenne olyan szak az egyetemünkön, amit még el tudna végezni, s erre lehetősége is lenne, akkor szívesen visszajönne az intézménybe, hogy a második diplomáját is itt szerezzze meg.

- Az intézmény infrastuktúráját a megkérdezettek nagyon pozitívan ítélték meg. A kollégium színvonalát a válaszadó hallgatók 95,06%-a megfelelőnek (14,81%) vagy teljes mértékben megfelelőnek (80,25%), az egyetem épületének küllemét és állapotát pedig 96,27% megfelelőnek (9,29%) vagy teljes mértékben (82,98%) megfelelőnek tartotta. Az oktatás tárgyi és infrastrukturális feltételeit a válaszadók szintén magasra értékelték, s 87,01%-uk vélte úgy, hogy megfelelőek vagy teljes mértékben megfelelőek. Hasonlóan jónak tartották a tantermi kapacitást (94,54%) és a tantermek felszereltségét (89,78%), az informatikai infrastruktúrát (80,66%) és a könyvtár színvonalát (95,45%). Az intézményen belüli étkezési lehetőségeket viszont már csak 60%-uk gondolta megfelelőnek vagy annál jobbnak. Az intézményen belüli kulturális és szórakozási, illetve sportolási lehetőségek megítélése is vegyes volt. A válaszadóknak csupán valamivel kevesebb, mint a fele tartotta ezeket a területeket is megfelelőnek.
- A Hallgatói Önkormányzat megítélése összességében pozitívnak mondható. A HÖK kulturális tevékenységével kapcsolatban a hallgatók csupán 56,38%-ának volt véleménye, de az 76,42%-ban pozitív volt. A hallgatói érdekképviselet terén a hallgatók 65,43%-a nyilatkozott, 77,24%-ban elismerően.
- A Tanulmányi Osztály megítélése kimagaslóan jó, ugyanis a TO munkájára vonatkozó kérdésekre 95-97%-ban pozitív vélemények érkeztek, s a válaszadók 70-75%-a teljes mértékben elégedett volt.
- Az ösztöndíjak rendszerével kapcsolatban már sokkal vegyesebbek voltak a vélemények. A véleményt megfogalmazó hallgatók 41,22%-a érezte igazságosnak a tanulmányi ösztöndíjak rendszerét, és 50%-uk a szociális alapú támogatások rendszerét.
- Az egyetemi légkört a megkérdezett tanító szakos hallgatók 89,13%-a megfelelőnek vagy teljes mértékben megfelelőnek, 9,78%-a elfogadhatónak tartotta, s 93,06%-uk szerint az intézményről a kívülállókban is pozitív kép él.
- A szakmai érdeklődés kielégítésének és a szakmai önképzésnek a lehetőségeit a tanító szakos hallgatók 70% felett tartották megfelelőnek, ugyanakkor az árukkodó adat, hogy a szakmai önképzés lehetőségei kapcsán a hallgatók 45,74%-ának nem volt tapasztalata. A kutatásba való bekapcsolódás és a konferenciákon való részvétel lehetőségeinek a megítélése is hasonló képet mutat. Azaz akik nyilatkoztak, pozitívan nyilatkoztak, de nagyon magas – 50% környéki – azoknak a hallgatóknak az aránya, akik nem tudtak állást foglalni ezekben a kérdésekben. Ez természetesen a hallgatók egyéni érdeklődéséből is fakadhat, ugyanakkor az intézményi kommunikáció hiányosságait, s általában a lehetőségek hiányát is jelezheti.

3.3. Az oktatói munka hallgatói véleményezése

Az előző pontban már esett szó arról, hogy a hallgatók miként ítélik meg az oktatók munkáját, szakmai és emberi habitusát. Az általános felmérések mellett azonban intézményünk folyamatosan, részletesen és célzottan méri, hogy a hallgatók miként ítélik meg az egyes oktatók munkáját. A Neptunban működő véleményezési rendszer lehetőséget biztosít ugyanis a hallgatóknak arra, hogy minden félév végén névtelenül visszajelezzenek az oktatóknak az adott tantárgy tartalma, az oktató előadásmódja, oktatói attitűdje, az alkalmazott pedagógiai módszerek stb.

vonatkozásában. Az oktató a saját eredményeit össze tudja hasonlítani az intézet, valamint az egyetem valamennyi oktatójának átlagával. Mindez motiváló, önerősítő, illetve adott esetben önkorrekciós hatással bír.

Az alábbi táblázat az elmúlt három tanév eredményeit mutatja féléves bontásban. A hallgatók ötfokú skálán értékelhetik az adott kurzust, a táblázat az intézményi átlagot mutatja.⁴

A hallgatói visszajelzések a vizsgált időszakban nagyon hasonló képet mutatnak, mint a 2020-as intézményi felmérés. A hallgatók alapvetően elégedettek az oktatással, az intézmény színvonalával (55 % teljes mértékben megfelelő), s elismerik az oktatók hozzáállását, akik megfelelően (40 %) és teljes mértékben megfelelően (36 %) kezelik a hallgatói kéréseket, segítik a kreditelfogadásokat.

	2018/2019		2019/2020		2020/2021	
	1.	2.	1.	2.	1.	2.
Az oktató a feladatait megfelelően látta el (tananyag kiadása, órák, félévközi számonkérések, Neptun)?	<u>4,67</u>	4,69	4,71	4,69	<u>4,75</u>	4,7
Az oktató a kurzus követelményeit a félév elején előre, egyértelműen megadta?	<u>4,68</u>	4,7	4,72	4,74	<u>4,75</u>	4,71
Az oktató a távolléti oktatás időszakára a kurzus követelményeit időben, egyértelműen megadta?	–	–	–	<u>4,71</u>	<u>4,77</u>	4,72
Az oktató a távolléti oktatásra a kurzusnak megfelelő távoktatási formát választott?	–	–	–	<u>4,68</u>	<u>4,77</u>	4,71
Az oktató biztosította a távoktatáshoz szükséges feltételeket (jegyzet/tananyag, tanóra elérése)?	–	–	–	<u>4,7</u>	<u>4,76</u>	4,72
Az oktató a távolléti oktatás ideje alatt biztosította a lehetőséget a személyes konzultációra?	–	–	–	<u>4,69</u>	<u>4,75</u>	4,69
Az órák hangulata élményszerű?	<u>4,42</u>	4,48	<u>4,5</u>	–	–	–
Az oktató előadásmódja logikus, rendszerezett, órái követhetőek és jól jegyezhetőek?	<u>4,54</u>	4,58	<u>4,6</u>	–	–	–

⁴ A rendelkezésemre álló statisztikák a hitéleti és a nem hitéleti képzések átlagát egyben tartalmazzák. A hiányzó adatok oka a kérdőív időközbeni módosulása, illetve a távoktatásra való átálláshoz való igazítása az utolsó három félévben.

Az oktató előadásmódja figyelemfelkeltő, érdekes?	4,48	4,5	4,53	–	–	–
A kurzus tananyaga figyelemfelkeltő, érdekes?	–	–	–	4,57	4,61	4,6
Az órák/a kiadott jegyzet, szakirodalom segítik a kiadott tananyag elsajátítását?	4,58	4,62	4,63	4,67	4,72	4,7
A kurzus problémamegoldásra serkent?	4,45	4,56	4,53	4,59	4,61	4,59
A számonkérés korrekt, következetes?	4,7	4,71	4,73	4,73	4,86	4,72
Az oktató etikusan bánik a hallgatókkal?	4,74	4,76	4,79	4,79	4,8	4,79
Az oktató óráit pontosan megtartja?	4,79	4,77	4,81	–	–	–
A kurzust másoknak is ajánlaná?	4,46	4,53	4,54	4,59	4,61	4,6

5. táblázat

A fenti adatok csak az átlagot mutatják meg, a pozitív vagy negatív irányba kilógó oktatók és kurzusok nem látszanak belőle, ugyanakkor mindenképpen stabil és pozitív kép rajzolódik ki belőle az oktatás színvonalát, pontosabban annak hallgatói megítélését illetően.

A táblázatban minden kérdés kapcsán kiemeltem a legalacsonyabb és a legmagasabb értékeket. Ezek alapján látszik, hogy a 2018/2019-es tanév 1. félévének a megítélése egyértelműen a legrosszabb, a 2020/2021-es tanév 1. féléve pedig egyértelműen a legjobb volt. Ennek okait a rendelkezésre álló összesítő statisztikából nem lehet megállapítani. Ugyanakkor az efféle trendek nyomán követése, valamint elemzése segítheti a minőségbiztosítási feladatok felismerését az oktatók munkájának a kapcsán is.

3.4. Hallgatói fórum

Szintén a hallgatói visszajelzések terepét jelentik a hallgatói fórumok, amelyen a hallgatók hangot adhatnak véleményüknek, s választ kaphatnak oktatással kapcsolatos kérdéseikre. A vizsgált időszakban egy alkalommal került sor efféle alkalom megszervezésére. A 2021. november 30-án 11 órától kezdődő fórum moderátora Tanászi Ábel esküdtfelügyelő volt, a jegyző pedig Dr. Morvai Laura. A jelenlévő oktatók: Dr. Berek Sándor, Imreh Sándor, Dr. Ittész Gábor, Dr. Kenyhercz Róbert, Major Enikő, Szakál Zsolt és Szirmai Erika. A hallgatók részéről az alábbi kérdések érkeztek:

- Miért nincs lehetőség a 7. félévben esedékes 2 hetes tanítási gyakorlatot külső iskolában teljesíteni (nem a kis TK-n), ha a mostani végzős hallgatóknál is előfordult, hogy előre kellett órát tartani, mert a gyakorlatvezetők olyan szinten leterheltek hallgatókkal? (Vagy felsős gyakorlaton csak hetedikes osztályt tudtak biztosítani.)
- Miért nincs olyan gyakorlat a 8 félév alatt, amikor több napot tölthetünk el vidéki iskolákban? (Ez betekintési lehetőség lenne a diploma utáni életbe.)
- A 8 hetes gyakorlat után miért nem jár juttatás?
- A kétételes tanítási gyakorlatra hogyan kapunk gyakorlatvezetőt? Nekünk kell választani? És mikor és hogyan?

- Lehetne-e csökkenteni a zárthelyi dolgozatok és a beadandók mennyiségén?
- Miért kérnek számon olyan dolgokat, amik nem szerepelnek a tárgytematikában? Miért tartanak szóbeli vizsgát gyakorlati jeggyel záró tantárgyból? Miért nem lehet azt kérni számon, amit leírnak a tárgytematikában?
- A szakdolgozatnak milyen terjedelműnek kell lennie?
- Lesz-e ebben az évben online oktatás?

A kérdésekre Dr. Ittész Gábor, a tanítóképzési intézet vezetője válaszolt, kivéve a szakdolgozati követelményekre vonatkozó kérdést, amelyre Major Enikő adott választ.

A hallgatói kérdések egy része jogos és konstruktív jellegű volt, amelyek tartalmát és felvetéseit érdemes intézeti szinten is megvitatni, más részük azonban olyan területeket érintett, amelyek túlnyúlnak az intézményi hatáskörön. Ezek mellett voltak olyan felvetések is, amelyek az egyetem honlapján és tájékoztató anyagaiban is könnyen hozzáférhető információkra kérdeztek rá. Úgy tűnik, ezek elérhetőségének és tartalmának a megismertetése a hallgatókkal az intézet folyamatos feladata kell hogy legyen.

4. Tehetséggondozás

Az oktatás hagyományos keretei mellett egyetemünk kiemelt feladatának tekinti a hallgatók tehetséggondozását is. Az oktatók egyéni munkáján túl a szenátus bizottságai közül a Tudományos és Diákköri Tanács és a Közművelődési és Sportbizottság kapcsolódik be aktívan ebbe a tevékenységbe.

4.1. Tehetségmérés, tehetséggondozó program

A Tudományos Diákköri Tanács kezdeményezésére a Pedagógia és Pszichológia Tanszék szakmai irányításával a 2016/2017-es tanévtől kezdődően az I. évfolyamos hallgatók körében tanulmányaik kezdetén két mérést végzünk. Elsőként a Raven-teszttel szűrjük a kiemelkedően magas intelligenciával rendelkező hallgatókat, majd a Renzulli–Hartmann-skála segítségével történik meg a tehetségazonosítás. Mivel a vizsgálat önkéntes, így a hallgatói létszám korántsem fedi le a teljes évfolyamot. A legtehetségesebb hallgatókkal a TDT minden tanév elején kezdeményezi a személyes kapcsolatfelvételt, s kedvező hozzáállás esetén megkezdődik a tehetségprogramba való integrálásuk.

Az első fordulóban elvégzett *Raven-teszt* felvétele a magas, igen magas, extrém magas intelligenciaövezetekbe tartozó hallgatók kiszűrését teszi lehetővé. Ennek eredményei a vizsgált időszakban a tanító szakos hallgatókra vonatkozóan a következőképpen alakultak:

1. forduló: Raven-teszt		
	Résztevő hallgatók száma	Magas, igen magas, extrém magas intelligenciaszinttel rendelkező hallgatók száma
2018/2019	46	26
2019/2020	45	29
2020/2021	32	18

6. táblázat

A második fordulókra – körülbelül két-három héttel az első szűrést követően – a magas, igen magas és extrém magas intelligenciaövezetekbe tartozó hallgatókat hívjuk meg. Itt kerül sor a

Renzulli–Hartman-skála felvételére, amelynek a tárgyalt három félévre vonatkozó adatait az alábbi táblázat mutatja:

2. forduló: Renzulli–Hartman-skála		
	Részvevő hallgatók száma	Tehetségígéretnek bizonyuló hallgatók száma
2018/2019	15	11
2019/2020	13	9
2020/2021	9	4

7. táblázat

Az eredmények azt mutatják, hogy rendszerint a tehetségazonosító mérésben részvevő hallgatók 20-25%-a bizonyul az alkalmazott szisztéma értelmében tehetségígéretnek, akikkel a fókuszált tehetséggondozó munka a vizsgált időszakban a továbbiakban rendre meg is indult. A 2020/2021-es tanév létszámcsökkenése a hallgatói létszámok alakulásával van összefüggésben. Ugyanakkor az elmúlt három tanév vizsgálati során kiválogatott hallgatók száma és a teszteken elért eredményei mindenképpen biztatóak akár a tanulmányokat, akár a TDK-munkát, akár a tanítási és hallgatói versenyeket illetően.

4.2. Tudományos diákköri tevékenység

Az intézményi tehetséggondozásunk kiemelt területe a TDK-munkák megszületésének a támogatása. Ezzel kapcsolatban a tanítóképzési intézet számára folyamatosan problémát jelent, hogy a tanító szak oktatási rendszeren belüli helye nem teszi lehetővé a hallgatók közvetlen továbbhaladását a doktori képzésbe, így hallgatóink kevésbé motiváltak az elméleti kutatások iránt. A TDK-tevékenység kapcsán számukra így leginkább az empirikus és a tanulmánytervezési megközelítés biztosít esélyt országos eredmények elérésére. Az OTDK-tevékenységre vonatkozóan a vizsgált időszakban a következő sikerekről lehet beszámolni:

- 2019-ben a XXXIV. OTDK-n *Czövek Lajos népdalfeldolgozásainak elemzése pedagógiai szempontból* c. dolgozatával Földvári Csilla Zsuzsanna 1. helyezést ért el.
- 2021-ben a XXXV. OTDK-ra három hallgatónk is kvalifikálta magát, közülük Tóth Lilla *Megragadható érzelmek az impressziók hullámaiban* c. dolgozatával 2. helyezést ért el.

4.3. Hallgatói és tanítási versenyek

A tanítóképzés jellegéből adódóan hallgatóink jellemzően inkább tanítási, tanulmányi, sport és művészeti versenyeken vesznek nagyobb számban és sikerekkel részt. Tanszékeink rendszeresen hirdetnek hallgatóink számára versenyeket, vetélkedőket, pályázatokat. Emellett hallgatóink rendszeres résztvevői országos versenyeknek is. Az alábbi táblázat az intézeti és országos versenyeket foglalja össze:

HALLGATÓI VERSENYEK	2018/2019		2019/2020		2020/2021	
	intézményi	országos	intézményi	országos	intézményi	országos
Mesemondó verseny	x		x			
Szendrei János Matematika Verseny	x	x	x	x		
Természettudományi vetélkedő	x					

Neveléstörténeti vetélkedő	x		x			
Idegen nyelvi kiejtési verseny (angol és német nyelv)	x					
Helyesírási verseny	x					
Szép magyar beszéd Kazinczy-verseny	x	x				x
Versmondó verseny	x					x
Hallgatói projektkiállítás és -verseny	x					
Mese- és novellaíró pályázat			x			
TANÍTÁSI VERSENYEK						
Környezetismeret	x		x			
Testnevelés	x					
Anyanyelv	x	x	x			
Rajz			x			
Összesen	11	3	7	1	0	2

8. táblázat

A 2020 márciusától folyamatos korlátozások a versenyeket is érintették, így sok verseny elmaradt, mások pedig online kerültek megrendezésre. Mindez a versenyek számának az alakulásában egyértelműen megmutatkozik.

A vizsgált időszakban tanulmányi, tanítási, sport és művészeti területeken kiemelkedő országos sikerek a következők:

- A 27. Szendrei János Országos Matematika Verseny-en 2018. október 26–28. között 13 csapatból 5 helyezést értek el diákjaink.
- Kiemelkedő sporteredményeket ért el Irimiás Erika, aki a 2018/2019. tanévi Egyetemi és Főiskolai Erőemelő Országos Bajnokság-on 3. lett, majd a 2019. március 16-án rendezett RAW Felnőtt Fekvenyomó Magyar Bajnokság-on szintén bronzérmet szerzett.
- 2019. március 21–22. között a „Tanuld és tanítsd a jobbat!” című országos tanítási versenyen testnevelés tárgyból Győri Edina 1. helyezést, Szarka Edina pedig 3. helyezést ért el. Ugyanezen a versenyen matematika tárgyból Baranyi Bettina 2. helyezett lett.
- A Magyar Nyelvi és Irodalmi Tanszék által szervezett országos anyanyelvi tanítási versenyen intézményünk hallgatója, Kiss Annamária 2019. április 9-én 1. helyezést ért el.
- A Kazinczy Ferencről elnevezett Szép Magyar Beszéd Verseny-en, melyen a 2018/2019-es tanévben először vett részt egyetemünk, Esztergomban 2019. május 17-én Iván Emese tanító szakos hallgató különdíjat kapott.
- A 28. Szendrei János Országos Matematika Verseny-en 2019. november 15–17 között 11 résztvevő közül egyetemünk csapata a harmadik helyezést érte el.
- A 2021. május 14-én tartott Szép Magyar Beszéd 2021. május 14-én online formában megtartott országos döntőjében Tóth Viktória Kazinczy-érmet nyert.
- A Károli Gáspár Református Egyetemen online formában megrendezett Kányádi Sándor versmondó és versillusztrációs verseny országos döntőjén 2021. május 29-én Nagy Zsuzsannát ezüst fokozattal jutalmazták.

A DRHE Kiváló Hallgatója díjat a tanító szakos hallgatók közül aktív tanulmányi eredménye, közéleti tevékenysége, sikeres országos szakmai szereplése elismeréseként 2019-ben Földvári Csilla Zsuzsanna, 2020-ban Kiss Annamária, 2021-ben pedig Smidróczki Anikó kapta meg.

5. A szak oktatóinak helyzetértékelése (C-SWOT-analízis)

A pandémia miatt a C-SWOT-analízis elkészítésére nem a vizsgált időszakban, hanem utólag, 2022. február 8-án került csak sor Dr. Morvai Laura szakmai vezetésével. Ennek eredményei az alábbi táblázatban foglalhatók össze:

Korlátok	
<ul style="list-style-type: none"> Nem csábító a pedagógus pálya; pedagógus egzisztencia, fokozatos presztízsvesztés, életpálya modell nem fejlődött, a bérrendezés elégtelen; nincs összehangolva a tanító és tanítást segítő szakemberek képzése; nem megoldott az integráció és az inklúzió helyzete, ugyanakkor egyre több a SNI-s és BTMN-tanuló; az oktatói és gyakorlatvezetői juttatások sem piacképesek. 	
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> Erős gyakorlati képzés; műveltségterületek széles választéka; szakmailag felkészült oktatók, sok minősített oktató; tanulmányi, tanítási versenyek és tehetséggondozás; szerteágazó kutatási területek; közvetlen kapcsolat a hallgatókkal, családias légkör; minőségi képzés; stabil egyházi háttér, tradíciók megéléte, érték közvetítés. 	<ul style="list-style-type: none"> Egyenetlen oktatói terhelés; az intézményi elváráshoz képest a tudományos munkára kevésbé motiválhatók a hallgatók; hiányzó mesterképzés; alacsony Erasmus-aktivitás; kevés az idegennyelvű publikáció, konferenciaszereplés.
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> Digitális oktatási módszerek felhasználása, digitális tananyagok fejlesztése; együttműködések, közös projektek intézményen belül és társintézményekkel, határon belül és kívül; szorosabb kapcsolat a közoktatással, a gyakorlóiskolával; a TDK-munka motiválása hallgatói és oktatói oldalról egyaránt; új szakok, továbbképzések indítása; a hallgatók felzárkóztatása; hallgatók toborzása; újabb kutatóintézetek alapítása. 	<ul style="list-style-type: none"> Hallgatói létszám csökkenése; szervezeti elszigetelődés; reáljövedelmek csökkenése; oktatásra és kultúrára fordítható források csökkenése; világjárványok hatása; a gyakorlati képzés presztízsének romlása.

9. táblázat

A fenti analízis értelmezéséhez hozzá kell tenni, hogy – jellegéből adódóan – nem méréseken, hanem a tanítóképzési intézetben dolgozó kollégák benyomásain és tapasztalatain alapszik. Azonban ez a fajta szubjektivitás – különösen a nem mérhető területeken – előnyévé is válik. Különösen érdekes összevetések adódhatnak a 2018-ban elvégzett C-SWOT analízissel való összevetésből.

6. Az intézményfejlesztési terv célkitűzéseinek teljesülése

Az intézményfejlesztési terv generalizált, egy-egy szakra adaptálható célkitűzéseket tartalmaz. A tanító szakra vonatkoztatva megtörtént a mintatanterv felülvizsgálata. Továbbra is általános elvárás a tantárgyleírások, tematikák, a kapcsolódó kötelező és ajánlott irodalmak korszerűsítése, folyamatos aktualizálása. Mindezek mellett fontosnak gondoljuk az oktatási és hallgatói mobilitás fokozását, valamint a TDK-aktivitás serkentését is. Utóbbi tevékenység egyértelmű eredménye, hogy a vizsgált időszakban két OTDK-helyezést is sikerült szereznünk. Az oktatói és hallgatói mobilitás népszerűsítését azonban a Covid19-világjárvány jelentős mértékben megnehezítette, s eseteként el is lehetetlenítette.

A 2019/2020-as tanévben az intézményfejlesztési terv értelmében megtörtént a Pedagógia és Pszichológia Tanszék által oktatott alapozó tárgyak, kurzusok tantárgyleírásainak pedagógiai élményt nyújtó elemekkel való gazdagítása. Az itt szerzett tapasztalatok alapján a mintatantervben mindenképpen indokolt lenne a tanítói kompetenciák hatékony kibontakozását segítő, 10-12 kreditre választható elméleti és gyakorlati modulok körének a további bővítése. Általában is megkerülhetetlen feladat minden tanszék esetében a módszertani megújulás lehetőségeinek a folyamatos kutatása.

A 2020/2021-es tanévben megkezdődött a 2020-ban megjelent új Nemzeti Alaptanterv, s a hozzá kapcsolódó kerettantervek változásainak az általános képzésre, illetve a műveltségterületi képzésekre vonatkozó adaptációja.

Fontos intézményi érdek, hogy a felvételi arányok növelése mellett törekednünk kell a hallgatói lemorzsolódás csökkentésére is. Ez utóbbi érdekében szükséges lehet felülvizsgálni a mintatantervi előfeltételeket, hogy igény szerint bizonyos tárgyakat vizsgakurzusként keresztfélévben is meg lehessen hirdetni. Emellett folyamatosan törekedni kell – részben a kor igényeihez is alkalmazkodva – az online oktatás tapasztalatainak a beépítésére az oktatásba a hagyományos rend szerint zajló félévekben is, különös tekintettel az esti tagozatos képzésre. Erre vonatkozó kezdeményezésként a tanítóképzési intézetben kísérleti jelleggel az esti tagozatos órák egy része már a vizsgált időszak azon részében is online volt, amikor azt a lezárások nem tették szükségessé. Ugyanakkor meglátásom szerint a nappali tagozatos hallgatók esetében is eredményes lehetne az online félévek során készített digitális tananyagok továbbfejlesztése a hallgatók egyéni felkészülésének a segítésére.

Hallgatóink továbbtanulásának segítése érdekében folyamatosan keressük a kapcsolódási lehetőséget a Debreceni Egyetem MA-szakjaihoz (műveltségi területek, szakok, neveléstudományi mesterszak). Változatlanul úgy gondoljuk, hogy szükséges lépés lenne a hittanár-nevelő–angol szak akkreditálása is, mely lehetővé tenné a tanító szakon végzők számára tanulmányaik mes-terfokozaton történő folytatását intézményen belül.

Az elmúlt években – nyugdíjba vonulás, illetve egyéb okok miatt – távozott néhány nagy tapasztalattal rendelkező oktatónk. Ez – tetézve a jelenleg nyugdíjközeli korosztály néhány éven

belüli kiválásával – már rövid távon is nehéz helyzetbe hozhatja intézetünket. Megnyugtató megoldásnak tűnik elsődlegesen gyakorlati jellegű tárgyak esetében a köznevelés színterén dolgozó pedagógus kollégák bevonása az oktatásba. Erre vonatkozóan örömteli fejlemény, hogy a vizsgált időszakban a természettudományi és az anyanyelvi tanszék munkájába sikerült jelentős és aktuális általános iskolai tapasztalattal rendelkező kollégákat bekapcsolnunk.

Az egyetem feladatai azonban természetszerűen túlnyúlnak a képzési rendszer folyamatos megújításán. A Debreceni Református Hittudományi Egyetem a debreceni tanítóképzés hagyományainak ápolása és az elsődleges beiskolázási körzetét képező Kelet-Magyarország (Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Csongrád és Békés megyék) területén működő köznevelési intézmények pedagógusellátása céljából Kiss Tihamér László, a debreceni tanítóképzés iskolateremtő református személyiségének emlékére és tiszteletére *Kiss Tihamér László Képzési Ösztöndíj Program*-ot és pályázatot hirdetett 2020. június 1-jei megjelenéssel. A pályázat célja továbbá a tanító pálya népszerűsítése, vonzóbbá tétele, az egyetem tanító szakot választó pedagógusjelöltjei számának növelése, valamint a tanítói pályát választó hallgatók motiválása a hivatásuk szerinti tartós elhelyezkedésre.

Ehhez a kezdeményezéshez kapcsolódik továbbá az egyetem vezetésének az a törekvése, hogy segítse a térségben élő munkaerőnek a megtartását. Ennek érdekében 2020. június 05-én a Hajdúböszörményi Tankerületi Központ és a Hittudományi Egyetem között együttműködési megállapodás jött létre, amelynek célja elősegíteni a képzett munkaerő régióban maradását, illetve a tankerület számára a jól képzett pedagógus munkaerő biztosítását.

7. Záró gondolatok

A mostani szakjelentés elkészítésének apropóján szeretnék köszönetet mondani elődömnek, Pinczésné dr. Palásthy Ildikónak, aki az általa készített háttéranyagokkal és a tapasztalatainak a megosztásával önzetlenül segített a szakfelelősváltás folyamata során. A szakfelelősi munkám első hónapjaiban nyújtott segítségén túl köszönettel tartozom neki az értékes gondolatokért, meglátásokért, illetve a rendelkezésemre bocsátott időszakos szakjelentéséért is, amelyek mind megkönnyítették számomra ennek a dokumentumnak az elkészítését.

2022. március 31.

Dr. Kenyhercz Róbert
a tanító szak szakfelelőse,
főiskolai docens